

Routekaart voor onderwijs op afstand

Afstandsonderwijs heeft zich door COVID-19 sterk ontwikkeld. Het speelt een belangrijke rol in het huidige onderwijsaanbod. Elke leerling en hun ouders hebben daar afgelopen jaar mee te maken gekregen. Stichting ‘Zorgeloos naar school’ ontwikkelde een Routekaart voor afstandsonderwijs samen met ouders, leerlingen en leraren.

Er is veel te doen over afstandsonderwijs. De onderwijsinspectie¹ bracht in beeld dat er grote kwaliteitsverschillen in het effectief aanbieden van afstandsonderwijs zijn. Zij beschrijft de risico’s en geeft adviezen over het aanbod van effectieve afstandslessen en een effectieve aanpak daarvan op schoolniveau. Ook beschrijft zij hoe scholen ouders kunnen betrekken in het afstandsonderwijs.

Afstandsonderwijs

Om diverse redenen is afstandsonderwijs niet geschikt voor alle leerlingen, onder andere vanwege beperkte huiselijke omstandigheden of het ontbreken van ouderlijke steun, maar ook omdat afstandsonderwijs onvoldoende aansluit op de praktijkgerichte vakken.

Er zijn ook leerlingen die baat hebben bij afstandsonderwijs, omdat zij bijvoorbeeld minder prikkels ervaren en zich daarvoor beter kunnen concentreren. Het ministerie van OCW liet weten dat zij wil leren van de huidige praktijk en heeft een verkenning gedaan naar afstandsonderwijs als instrument voor het voorkomen en oplossen van thuiszitten. Zij schrijft in de derde onderwijs-zorgbrief: ‘De huidige uitgevallen leerlingen krijgen afstandsonderwijs als zij daar baat bij hebben. Het doel is dat zij uiteindelijk weer naar school gaan.’²

Opties voor onderwijs op afstand

De verkenning heeft drie opties van afstandsonderwijs in kaart gebracht:

- afstandsonderwijs als preventiemiddel (voor leerlingen die dreigen uit te vallen);
- afstandsonderwijs als curatief middel (voor leerlingen die al uitgevallen zijn, dus waarbij sprake is van relatief of absoluut verzuim);
- afstandsonderwijs als onderdeel van het onderwijsprogramma.

De verkenning heeft nog niet geleid tot concrete maatregelen ter ondersteuning van de uitvoering.

Routekaart

Stichting ‘Zorgeloos naar school’ ontwikkelde een Routekaart voor afstandsonderwijs samen met ouders, leerlingen en leraren. De PGO support impactprijs in combinatie met crowdfunding maakte dat mogelijk. Lydia Braakman vertelt dat ze door verschillende ouders van kinderen met chronische problematiek werd benaderd. ‘Zij zagen dat afstandsonderwijs opeens op grote schaal mogelijk bleek, terwijl zij daar jaren voor hun kinderen om hebben moeten strijden. Die positieve ontwikkeling willen we vasthouden. Er is nu brede ervaring met afstandsonderwijs en de technische mogelijkheden zijn er. Ook hebben we gezien dat leerlingen met een chronische aandoening er enorm baat bij hebben. Het vermindert niet alleen schoolverzuim en leerachterstanden, de leerling houdt zo ook contact met de klas.’

¹ <https://www.onderwijsinspectie.nl/binaries/onderwijsinspectie/documenten/publicaties/2020/12/24/effectief-afstandsonderwijs/effectief-afstandsonderwijs.pdf>

² <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/kamerstukken/2020/11/10/derde-onderwijs-en-zorgbrief/derde-onderwijs-en-zorgbrief.pdf>

Afstands- onderwijs Routekaart

**VOOR LEERLINGEN MET EEN
CHRONISCHE AANDOENING
EN HUN OUDERS**

Lydia Braakman benadrukt dat de Routekaart gemaakt is met ouders, leerlingen en leraren. 'Dat is de enige aanvliegroute voor ons zodat we zeker weten dat alle perspectieven goed belicht worden. We hebben met ouders en leerlingen eerst hun ervaringen gedeeld. Daar hebben we thema's en vragen uitgehaald die we met diverse professionals hebben gedeeld. Zo hebben we alle perspectieven goed in beeld kunnen brengen. De routekaart is gratis te downloaden of eenmalig te bestellen.

Routekaart

De Routekaart is gemaakt voor leerlingen met een chronische aandoening en hun ouders en leraren. Maar hij kan voor een veel bredere groep leerlingen gebruikt worden die (tijdelijk) baat hebben bij afstandsonderwijs. De kaart is in te zetten van het primair onderwijs tot het mbo.

De routekaart ondersteunt betrokkenen bij het gesprek over afstandsonderwijs. Hij bevat een checklist met vragen die helpt om de behoeften en mogelijkheden vanuit het perspectief van de leerling, de ouder en de leraar / school goed in kaart te brengen. Hierdoor ontstaat er een goede basis voor het gesprek. Veelgestelde vragen zoals: 'Wat mag je van school verwachten?', 'Hoe zit het met de privacy van klasgenoten en leraar?', 'Hoe zit het met leerplicht?' en 'Wie betaalt?' worden in de Routekaart beantwoord. Ook biedt de kaart een overzicht van opties voor online contact in/met de klas, zoals gebruik van videobellen, een webcam in de klas en interactieve online lesstof. Dit overzicht geeft aan de hand van een aantal items inzicht in wat het gebruik betekent voor leerling, klasgenoten en leraar. Vragen als 'Wie

zijn er in beeld?', 'Kan de les later in eigen tempo worden bekeken?', 'Wie bestuurt de camera?', en 'Is er interactie met klasgenoten?', helpen om een keuze te maken voor de meest passende optie. Ten slotte worden diverse ervaringen van leerlingen beschreven.

Ambassadeurs

De ervaring van ouders is dat een gesprek over afstandsonderwijs lastig kan zijn. Er wordt niet altijd meegedacht vanuit de behoeften van het kind. Ouders vinden het ook niet altijd makkelijk om met school een gesprek te moeten voeren. Daarom zijn er ambassadeurs beschikbaar die ouders en scholen laagdrempelig op weg kunnen helpen bij het denken in mogelijkheden. De ambassadeurs zijn ervaringsdeskundigen. Zij gaan niet mee naar school. Als daar behoefte aan is, verwijzen ze door naar relevante professionals als een consulent zieke leerling, een leerplichtambtenaar of een jeugdarts. Via een mail naar 'Zorgeloos naar school' kunnen ouders en een school gekoppeld worden aan een ambassadeur. Hopelijk gaat er met behulp van de Routekaart en de ambassadeurs meer gedacht worden in mogelijkheden rondom afstandsonderwijs, in plaats van in beren op de weg.

Webcam in elke klas

"Je maakt het verschil voor het kind in het leren en in contact met andere kinderen. Een plek warm houden in de klas is zo belangrijk, weten dat je erbij hoort (ook al is dat op afstand), dat je je verder kunt ontwikkelen ook als je niet naar school kunt. Het is niet zo ingewikkeld als we denken, niet duur, het kan echt. Een van de vragen betreft de privacy van andere leerlingen en die van de leraar. Dat vormt vaak een struikelblok. Goede richtlijnen vanuit het schoolbestuur, en technische aanpassingen, kunnen dat voorkomen."

Lydia Braakman, Directeur bij Stichting Zorgeloos naar School. De Routekaart is te bestellen of downloaden op: www.zorgeloosnaarschool.nl

In 2019 becijferde het Verwey Jonker instituut dat zo'n 1,3 miljoen jongeren tot 25 jaar te maken hebben met een chronische aandoening. Dat loopt uiteen van een ernstige vorm van autisme tot chronische astma of diabetes. Het betreft één op de vier jongeren. In het onderzoek gaf een derde van de jongeren aan niet de ondersteuning op school te krijgen die zij zouden willen. Lydia geeft aan dat wanneer we dat serieus nemen, er een webcam in elke klas zou moeten zijn. "Afgelopen jaar is er heel veel positiefs voor afstandsonderwijs ontwikkeld, doe het vooral nu, gebruik het momentum. Zodat ook deze kinderen hun potentieel volop kunnen benutten of dat nu thuis of op school is."

Op de website bij dit tijdschrift vindt u verdere verwijzingen vanuit dit artikel.

Auteur: Vincent Fafieanie

Expert Onderwijs – jeugd en lid redactie PO Magazine.